

Efektívna verejná správa

ŠKOLSKÝ ZÁKON

Európska únia
Európsky sociálny fond

Operačný program
**Efektívna
verejná správa**

Vážená pani primátorka / Vážený pán primátor
Vážená pani starostka / Vážený pán starosta

Mestá a obce nepochybne zohrávajú dôležitú úlohu v ekonomickom živote a v poskytnutí verejných služieb na miestnej a následne regionálnej úrovni. V záujme dosahovania strategických cieľov územia a v snahe zvýšiť efektívnosť a výkonnosť súčasného potenciálu jednotlivých obcí nášho regiónu sme sa v roku 2020 úspešne zapojili do projektu „Podpora rozvoja a optimalizácie verejných politík v samosprávach okresu Lučenec“ (Európsky sociálny fond, OP Efektívna verejná správa), ktorý zastrešuje Mesto Fil'akovo a jeho Partner Obec Tomášovce.

Aktivity tohto projektu prebiehajú s dôrazom na podporu medziobecnej spolupráce, ktorá je jednou z kľúčových podmienok posilnenia miestnej úrovne územnej samospráv. Ak obce a mestá nebudú ochotné alebo schopné spolupracovať pri výkone svojich kompetencií, nenaplní sa jeden zo základných cieľov - efektívnosť verejnej správy. Všetky samosprávy disponujú rovnakými kompetenciami bez ohľadu na počet obyvateľov, hospodársky potenciál i daňovú a ekonomickú silu. Je známe, že mnohé obce na území okresu mesta Lučenec nemajú vypracované základné strategické dokumenty a zároveň tieto obce v dôsledku nedostatku personálnych a finančných kapacít, nie sú schopné uchádzať sa o žiadnu výzvu vyhlásenú na národnej alebo nadnárodnej, príp. európskej úrovni, ktorá by pomohla rozvoju ich obce. Zároveň je potrebné podporovať odstraňovanie medziregionálnych rozdielov.

Zmluva o poskytnutí grantu na tento projekt bola zverejnená 16.04.2021 a jej implementácia začala 01.05.2021. Hlavné aktivity, ktoré vychádzajú z územne platných programov hospodárskeho a sociálneho rozvoja, akčnými plánmi a pod. v programovacom období 2014-2020 ako aj 2020-2027, tohto projektu sú tri:

- Vypracovanie koncepčných, analytických a metodických materiálov pre potreby skvalitnenia a zefektívnenia verejných politík v oblastiach úsekov výkonu originálnych a prenesených kompetencií samospráv. Ide o 5 najzložitejších kompetencií v oblastiach: Stavebné konanie, Ochrana životného prostredia s dôrazom na nakladanie s odpadom, Školstvo, Sociálne služby a Cestovný ruch.
- Vyhľadávanie možností zapájania sa do aktuálnych národných a nadnárodných výziev. Manažovanie a metodická podpora pri vypracovaní projektov ako aj pri ich implementácii.
- Koordinácia a metodická podpora pre opatrenia na analýzu, aktualizáciu a tvorbu strategických a koncepčných dokumentov nevyhnutných k rozvoju samospráv okresu Lučenec, predovšetkým pomoc pri tvorbe programov rozvoja obcí.

Vyššie popísané aktivity zastrešuje odborný personál v 2 kanceláriách – vo Fil'akove (na Mestskom úrade) a v Tomášovciach (na Obecnom úrade). Tento regionálny manažment sa usiluje o zladenie záujmov všetkých aktérov tak, aby ich aktivity viedli k rozvoju celého regiónu. So správnym plánovaním a pri efektívnom využívaní svojho potenciálu, môžu samosprávy zlepšiť svoju funkčnosť a zvýšiť životnú úroveň svojich obyvateľov.

Viac informácií – www.evsnovohrad.sk, www.reformuj.sk

Školský zákon

Obsah

Úvod	3
1. Legislatívne zmeny za posledné obdobie	4
2. Najdôležitejšie zákony	6
3. O školskom zákone	6
3.1. Základné pojmy, princípy, ciele, obsah, rozsah, formy, programy, atď'.	6
3.2. Výchovno-vzdelávacie programy	9
3.3. Pedagogická dokumentácia a ďalšia dokumentácia	10
3.3.1. Vyhláška č. 21/2022 Z. z. o pedagogickej dokumentácii a ďalšej dokumentácii	10
3.3.2. Registratúra dokumentácie	12
3.4. Zabezpečenie materiálno-technického vybavenia	12
3.5. Povinná školská dochádzka a jej plnenie	12
3.6. Sústava škôl	17
3.6.1. Príspevky na čiastočnú úhradu výdavkov v školách	18
3.7. Prijímanie detí do MŠ – zmena	19
3.8. Školské zariadenia	20
3.8.1. Príspevky na čiastočnú úhradu výdavkov v školských zariadeniach	22
3.9. Prerušenie prevádzky	22
3.10. Centrálny register	22
3.11. Prechodné a záverečné ustanovenia	24
4. Obec / zriaďovateľ	25
4.1. Smernica č. 52/2021 o školskom úrade a prenesenom výkone štátnej správy v školstve	25
Záver	26
Zdroje	26

Úvod

Pre potreby zabezpečenia výchovy a vzdelávania v Slovenskej republike funguje sústava škôl, ktorá zahŕňa 10 druhov a niekoľko typov škôl. Školu alebo školské zariadenie po jeho zaradení do siete Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky zriaďuje obec, samosprávny kraj, regionálny úrad, štátom uznaná cirkev alebo náboženská spoločnosť, iná právnická osoba alebo fyzická osoba, vysoká škola, ak ide o zriadenie materskej školy, ústredný orgán štátnej správy, ak ide o zriadenie materskej školy podľa paragrafu 19 ods. 1. a 2. Zákona č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov. To znamená, že samosprávy miest a obcí sú vážne zainteresované do

života škôl a prostredníctvom týchto procesov tiež do života detí, žiakov, rodín: občanov miest a obcí, pre ktorých sa v rámci školstva vykonávajú originálne a prenesené kompetencie. Ak zriaďujú samosprávy napr. základné školy alebo materské školy bez právnej subjektivity, kde štatútom nie je riaditeľ školy, ale štatutár mesta / obce, sú zainteresované ešte viac, týka sa ich viac detailov chodu školy. Tento text si kladie za cieľ pomôcť samosprávam, školám a tiež zákonným zástupcom detí a žiakov pri zorientovaní sa v sieti zákonných ustanovení a vykonávacích predpisov. Je ich nemalé množstvo, v poslednej dobe prechádzajú a v blízkej budúcnosti z dôvodu reformy ešte aj budú prechádzať fundamentálnymi zmenami.

1. Legislatívne zmeny za posledné obdobie

Uvádzame len výber – pre obce ako zriaďovateľov a pre nimi zriaďované školy – najzávažnejších zmien legislatívy za rok 2022. K dátumu publikovania tohto textu ich bude určite viac.

- 2/2022 Z. z. Zákon, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony
- 21/2022 Z. z. Vyhláška Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky o pedagogickej dokumentácii a ďalšej dokumentácii
- 22/2022 Z. z. Vyhláška Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky o školských výchovno-vzdelávacích zariadeniach
- 23/2022 Z. z. Vyhláška Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva školstva Slovenskej republiky č. 322/2008 Z. z. o špeciálnych školách v znení neskorších predpisov
- 24/2022 Z. z. Vyhláška Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky o zariadeniach poradenstva a prevencie
- 32/2022 Z. z. Nariadenie vlády Slovenskej republiky, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej

republiky č. 201/2019 Z. z. o priamej výchovno-vzdelávacej činnosti

- 68/2022 Z. z. Vyhláška Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky č. 21/2022 Z. z. o pedagogickej dokumentácii a ďalšej dokumentácii
- 128/2022 Z. z. Zákon, ktorým sa dopĺňa zákon č. 138/2019 Z. z. o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
- 163/2022 Z. z. Vyhláška Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, ktorou sa mení vyhláška Ministerstva školstva Slovenskej republiky č. 231/2009 Z. z. o podrobnostiach o organizácii školského roka na základných školách, na stredných školách, na základných umeleckých školách, na praktických školách, na odborných učilištiach a na jazykových školách v znení vyhlášky č. 518/2010 Z. z.
- 164/2022 Z. z. Vyhláška Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky č. 361/2019 Z. z. o vzdelávaní v profesijnom rozvoji

- 202/2022 Z. z. Vyhláška Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, ktorou sa ustanovujú kritériá na určovanie najvyššieho počtu žiakov prvého ročníka stredných škôl
- 203/2022 Z. z. Vyhláška Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, ktorou sa mení vyhláška Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky č. 158/2021 Z. z., ktorou sa ustanovuje vzor formulára na vykonanie testu proporcionality v oblasti regulácie povolání
- 206/2022 Z. z. Vyhláška Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, ktorou sa mení vyhláška Ministerstva školstva Slovenskej republiky č. 330/2009 Z. z. o zariadení školského stravovania
- 223/2022 Z. z. Vyhláška Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky o základnej škole
- 224/2022 Z. z. Vyhláška Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky o strednej škole
- 232/2022 Z. z. Zákon o financovaní voľného času dieťaťa a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- 287/2022 Z. z. Vyhláška Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky o sústave odborov vzdelávania pre stredné školy a o vecnej pôsobnosti k odborom vzdelá-

vania

- 324/2008 Z. z. Vyhláška Ministerstva školstva Slovenskej republiky zo 6. augusta 2008 o základnej umeleckej škole - bola novelizovaná vyhláškou č. 525/2021 Z.z. s účinnosťou od 1.1.2022
- Ešte v roku 2021 bola prijatá Vyhláška 527/2021 Z. z. Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky o edukačných publikáciách. Táto zrušuje Vyhlášku č. 218/2017 Z. z. o učebniciach, učebných textoch a pracovných zošitoch a účinnosť nadobudla 1.1.2022
- Smernica č. 52/2021 o školskom úrade a prenesenom výkone štátnej správy v školstve nadobudla účinnosť 1.1.2022.
- 24/2022 Z.z. Vyhláška Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky zo 17. januára 2022 o zariadeniach poradenstva a prevencie – nadobúda účinnosť 1.1.2023
- V čase vzniku tohto textu je v medzirezortnom pripomienkovom konaní (LP/2022/814) Vyhláška Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky o kvalifikačných predpokladoch pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov, ktorá zruší platnú vyhlášku č. 1/2020 Z. z. a podľa plánov ministerstva mala nadobudnúť účinnosť 1. februára 2023. K 20.02.2023 nová vyhláška nie je zverejnená v zbierke zákonov.

2. Najdôležitejšie zákony

Za najdôležitejšie predpisy v temati-ke zabezpečenia výchovy a vzdeláva- nia v Slovenskej republike považuje- me nasledovné:

- **Zákon č. 245/2008 Z. z.** o výcho-ve a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- **Zákon č. 596/2003 Z. z.** o štátnej správe v školstve a školskej samo- správe a o zmene a doplnení niekto- rých zákonov
- **Zákon č. 138/2019 Z. z.** o pedago- gických zamestnancoch a odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- **Zákon č. 597/2003 Z. z.** o financo- vaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení

Tieto zákony sú detailnejšie upre- sňované ostatnou súvisiacou legislatí- vou, ako to inými zákonmi vzťahu- júcimi sa na oblasť a zabezpečenia výchovy a vzdelávania v Slovenskej republike a vykonávacími právnymi

predpismi, medzi ktoré patria hlav- ne vládne nariadenia, vyhlášky a v konečnom dôsledku **aj všeobecne záväzné nariadenie vydávané sa- mosprávami**. V tomto materiály nie je dostatočný priestor na interpretá- ciu všetkých štyroch vymenovaných zákonov a ich vzájomných vzťahov – prax si však vynucuje ich **paralelnú aplikáciu** – preto upriamime pozor- nosť na vysvetlenie podstaty záko- nov, väzieb zákonov na samosprávu a prácu samospráv (ktorá je pre ško- ly aj kontrolným orgánom) a najviac ovplyvňujúce zmeny **školského zá- kona**. Pripomíname, že prebieha re- forma školstva a k tomu sa prispô- sobuje aj legislatíva, ešte niekoľko rokov sa budú príslušné zákony, vy- hlášky a nariadenia **meniť a dopl- ňovať**. Pre účely tejto publikácie sa rozumie účinným legislatívny **stav k 15. januáru 2023** (posudzované k 20.02.2023).

3. O školskom zákone

3.1 Základné pojmy, princípy, ciele, obsah, rozsah, formy, programy, atď.

Zákon č. 245/2008 Z. z. o výcho- ve a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej aj „školský zákon“) bol nove-

lizovaný už cca. päťdesiatkrát za štr- násť rokov, čo z neho robí naozaj po- zoruhodný a stále sa meniaci predpis.

V zmysle paragrafu 1 školský zákon

„ustanovuje

- a) princípy, ciele, podmienky, rozsah, obsah, formy a organizáciu výchovy a vzdelávania v školách a v škol- ských zariadeniach, stupne vzdelania, prijímanie na výchovu a vzdelávanie, ukončovanie výchovy a vzdelávania, poskytovanie odbornej výchovno-po- radenskej a terapeuticko-výchovnej starostlivosti,
- b) dĺžku a plnenie povinnej školskej dochádzky,
- c) vzdelávacie programy na štát- nej úrovni a výchovno-vzdelávacie programy na školskej úrovni,
- d) sústavu škôl a školských zariadení,
- e) práva a povinnosti škôl a školských zariadení,
- f) práva a povinnosti detí a žiakov,
- g) práva a povinnosti rodičov alebo inej fyzickej osoby než rodiča, ktorá má dieťa zverené do osobnej starost- livosti alebo do pestúnskej starost- livosti na základe rozhodnutia súdu (ďalej len „zákonný zástupca“), alebo práva a povinnosti zástupcu zariade- nia, v ktorom sa vykonáva ústavná starostlivosť, výchovné opatrenie, neodkladné opatrenie alebo ochranná výchova, výkon väzby alebo výkon trestu odňatia slobody (ďalej len „zá- stupca zariadenia“).“

Školský zákon tiež vymedzuje – v paragrafe 2 – **základné pojmy** pre potreby zákona ako takého a jeho uplatnenia v praxi (niektoré zmeny sú účinné od 1.1.2022, napr. novo-

zavedený pojem inklúzie, spresnenie pojmu žiak a i.). Zároveň školský zákon taxatívne vymenúva **princípy** – v paragrafe 3 – výchovy a vzdelá- vania. Je teda zákonom dané, že vzde- lávanie má byť na úrovni materskej školy „zriadenej orgánom miestnej štátnej správy v školstve alebo orgá- nom územnej samosprávy (ďalej len „štátna škola“) pre deti, pre ktoré je predprimárne vzdelávanie povinné“, na štátnych základných a stredných školách **bezplatné** (písm. a, b parag- rafu 3).

Pozor!

Školský vzdelávací program je po- trebné vypracovať **v súlade s princíp- mi a cieľmi výchovy a vzdelávania** a príslušným štátnym vzdelávacím programom (paragrafu. 7 ods. 3). To znamená, že uvedené princípy je treba pretaviť do konkrétnej pra- xe. Na dôvažok **školský vzdelávací program sa vydáva po prerokovaní v rade školy, do ktorej zriaďovateľ deleguje svojich zástupcov, a teda má aj istú zodpovednosť**.

Vzdelávanie má byť v zmysle pa- ragrafu 3 založené na princípoch rovnoprávnosti prístupu k výchove a vzdelávaniu (písm. c), inkluzívne- ho vzdelávania¹ (písm. d), zákazu diskriminácie a segregácie (písm. e). Je teda úlohou školy a zriaďovateľa tvoriť prostredie a procesy, v rámci ktorých sa dajú uspokojiť rôznorodé

¹ Princíp inklúzie: zmena účinná od 1.1.2022, viď par. 3 písm. d. – **nutnosť úpravy ŠkVP!**

vzdelávacie potreby každého. A to bez výnimky.² Každý človek z praxe vie, že implementácia inkluzívneho začleňovania jedincov do života v spojení s elimináciou diskriminácie a s desegregáciou je v prostredí finančne poddimenzovaného, ale z obsahového a organizačného aspektu nepružného slovenského školstva ozajstnou výzvou. V roku 2021 Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR vydalo **Stratégiu inkluzívneho prístupu vo výchove a vzdelávaní**.³ Dokument je pre samosprávy a školy dôležitý aj preto, lebo poukazuje na konkrétne možnosti a oblasti, v ktorých je možné a potrebné zo strany zriaďovateľov a škôl zasiahnuť v rámci svojich možností aj povinností, pretože v existujúcej praxi pretrvávajú problémy. Tieto oblasti sú najmä: miera zaškolenia detí v materských školách, špecificky zo znevýhodneného prostredia a so zdravotným znevýhodnením.

Čo sa týka ostatných princípov v paragrafe 3, samosprávy ako zriaďovatelia majú dosah hlavne na nasledovné: princíp rovnocennosti a neoddeliteľnosti výchovy a vzdelávania (pism. f), zdokonaľovania procesu výchovy a vzdelávania podľa výsledkov dosiahnutých v oblasti vedy, výskumu a vývoja (pism.j) – t. j. napr.

vo veci plánov profesijného rozvoja, školení, pri delegovaní členov do rád škôl, menovaní riaditeľov a pod. dbať o uplatnenie akceptovania (každou zainteresovanou osobou) vedeckého základu a o vylúčenie „nevedeckých“ vplyvov na školu (viď problém šíriacich sa hoaxov medzi učiteľmi). V tejto súvislosti je potrebné vnímať ešte ods. 6. písm. a) paragrafu 144 školského zákona: „Zákonný zástupca dieťaťa alebo žiaka alebo zástupca zariadenia má právo žiadať, aby sa v rámci výchovy a vzdelávania v škole alebo v školskom zariadení poskytovali deťom a žiakom informácie a vedomosti vecne a mnohostranne **v súlade so súčasným poznaním sveta** a v súlade s princípmi a cieľmi výchovy a vzdelávania podľa tohto zákona...“ Ďalej ide o princíp: prípravy na zodpovedný život v slobodnej spoločnosti v duchu porozumenia a znášanlivosti, rovnosti muža a ženy, priateľstva medzi národmi, národnostnými a etnickými skupinami a náboženskej tolerancie (pism. k), zákazu poskytovania alebo sprístupňovania informácií alebo zneužívania informačných prostriedkov, ktoré by mohli viesť k narušovaniu mravnosti alebo k podnecovaniu k národnostnej, rasovej a etnickej nenávisti alebo

k ďalším formám intolerancie (pism. p). V určitom zmysle na tieto princípy nadväzuje už odkazovaný paragraf 144 školského zákona, ktorý upravuje: Práva a povinnosti dieťaťa, žiaka

a jeho zákonného zástupcu alebo zástupcu zariadenia a tiež paragraf 151 školského zákona, ktorý upravuje: Ďalšie podmienky výchovy a vzdelávania.

3.2 Výchovno-vzdelávacie programy

Výchova a vzdelávanie v školách a v školských zariadeniach sa uskutočňuje podľa výchovno-vzdelávacích programov. Výchovno-vzdelávacie programy podľa odseku 1. paragrafu 5 školského zákona sú a) výchovno-vzdelávacie programy pre školy (ďalej len „vzdelávacie program“), b) výchovno-vzdelávacie programy pre školské zariadenia (ďalej len „výchovný program“). Podľa vzdelávacích programov sa uskutočňuje výchova a vzdelávanie, ktoré poskytuje stupeň vzdelania podľa paragrafov 16 a 17. Vzdelávacie programy je a) štátny vzdelávacie program, b) školský vzdelávacie program. Podľa výchovného programu sa uskutočňuje výchova a vzdelávanie v školských zariadeniach podľa paragrafov 113 a 120. Výchovný program je a) štátny výchovný program, b) výchovný program školského zariadenia. Štátne vzdelávacie programy vydáva a zveřejňuje ministerstvo školstva.

Pozor!

Školský vzdelávacie program je základným dokumentom školy, podľa ktorého sa uskutočňuje výchova a vzdelávanie v školách podľa tohto zákona. Školský vzdelávacie program **vydáva riaditeľ školy** po prerokovaní v pedagogickej rade školy a **v rade školy**. Nepriamo tak má aj rada školy (zriaďovateľ do nej deleguje svojich členov), čiže v konečnom dôsledku **aj samospráva svoju časť zodpovednosti za školský vzdelávacie program**: Školský vzdelávacie program musí byť vypracovaný **v súlade s príslušným štátnym vzdelávacím programom**.

Súlad školského vzdelávacieho programu so štátnym vzdelávacím programom, cieľmi a princípmi výchovy a vzdelávania v zmysle školského zákona kontroluje Štátna školská inšpekcia. Školský vzdelávacie program povinne zverejní riaditeľ školy najneskôr do 60 dní od jeho schválenia a to na verejne prístupnom mieste.

² Pojem inklúzie je v slovenskej školskej legislatíve oproti iným krajinám natoľko nový, že ešte v roku 2020 sme sa mohli v štúdiu Špotákovéj a Dočkala dočítať: „O inklúzii sa z hľadiska slovenských školských predpisov vôbec hovoríť nedá.“ Magdaléna Špotáková – Vladimír Dočkal: Východiská inkluzívneho vzdelávania. In Psychológia a patopsychológia dieťaťa 2020/54 s. 72. Dostupné na internete: https://inklucentrum.sk/wp-content/uploads/2021/05/dokument_vychodiska_inkluzivneho_vzdelavania.pdf

³ *Stratégia inkluzívneho prístupu vo výchove a vzdelávaní*. Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR. 2021. Dostupné na internete: <https://www.minedu.sk/data/att/21468.pdf>

3.3 Pedagogická dokumentácia a ďalšia dokumentácia

V paragrafe 11. školský zákon definuje **pedagogickú dokumentáciu a ďalšiu dokumentáciu** školy. Z pohľadu praxe je to dôležitý paragraf preto, lebo pri všetkých druhoch kontroly na školách, či už ich vykoná inšpektorát práce, **zriadovateľ**, štátne školská inšpekcia, úrad verejného zdravotníctva..., je pedagogická alebo ďalšia dokumentácia základným podkladom pre kontrolu. Bez presného vedenia dokumentácie kontrolovaný subjekt stráca dôkazy, argumenty, alebo ich nevie podložiť.

Okrem toho dávame do pozornosti, že „dokumentácia sa vedie na formulároch podľa vzorov schválených ministerstvom školstva pre jednotlivé druhy a typy škôl a školských zariadení“ a tiež, že podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES (všeobecné nariadenie o ochrane údajov) (Ú.v. EÚ L 119, 4.5.2016) v platnom znení a zákona č. 18/2018 Z. z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 221/2019 Z. z. školy získavajú a spracúvajú na účely výchovy a vzdelávania a aktivít v čase mimo vyučovania niektoré **osobné údaje**. Školský zákon taxatívne vymenúva (paragraf 11, odsek 6), ktoré osobné údaje a na aké účely je možné

získať a spracovať na účely výchovy a vzdelávania a iných aktivít.

Tieto údaje sú získavané a spracované priamo zo zákona, to znamená, že nie sú podmienené súhlasom dotknutých osôb, bez nich by nebolo možné v školstve pracovať. Ak však škola má aj iný dôvod spracovať iný osobný údaj dieťaťa, žiaka, poslucháča alebo účastníka výchovy a vzdelávania, či jeho zákonného zástupcu, potrebuje súhlas s presne vymedzeným rozsahom, časom, účelom podľa osobitného zákona.

Školy a školské zariadenia majú povinnosť dodržiavať zákon č. 18/2018 Z. z. o ochrane osobných údajov, tento zákon im (paragrafy Tretej hlavy, Štvrtý diel zákona) predpisuje mať zodpovednú osobu pre tento účel (to neznamena, že nik iný na škole nespacúva osobné údaje). Doterajšia prax ukazuje, že táto agenda je tak zložitá a náročná, že množstvo škôl rieši zodpovednú osobu prostredníctvom externého dodávateľa.

3.3.1 Vyhláška č. 21/2022 Z. z. o pedagogickej dokumentácii a ďalšej dokumentácii

Paragraf 11, ods. 4 školského zákona hovorí: „Podrobnosti o pedagogickej dokumentácii a ďalšej dokumentácii a rozsah pedagogickej dokumentácie a ďalšej dokumentácie, ktorá sa vedie dvojjazyčne, ustanoví všeobecne

záväzný právny predpis, ktorý vydá ministerstvo školstva.“ Problematika dokumentácie si teda vyžiadala okrem zákonnej úpravy aj samostatnú vyhlášku. Vyhláška bola už aj v priebehu roku 2022 pozmenená. V paragrafe 1 vyhláška konkrétne uvádza, čo tvorí pedagogickú dokumentáciu a to v členení podľa druhu škôl, pretože **dokumentácia sa líši podľa druhu školy**. Paragraf 2 uvádza pedagogickú dokumentáciu školských výchovno-vzdelávacích zariadení a špeciálnych výchovných zariadení. Paragraf 3 uvádza Pedagogickú dokumentáciu **dieťaťa so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami a žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami**.

Pozor!

Zmeny textu paragrafu 3 vyhlášky s účinnosťou od 15.3.2022.

Kým paragraf 1 vyhlášky vymenoval dokumentáciu taxatívne, paragraf 4, ktorý vymenúva ďalšiu dokumentáciu škôl a školských zariadení používa viackrát formulu „tvorí najmä“. Znamená to, že okrem menovaných typov dokumentov, môžu existovať aj iné.

Pozor!

V prípade zariadenia školského stravovania ide o väčšiu zmenu. Vo Vyhláške č. 330/2009 Z. z. Ministerstva školstva Slovenskej republiky o zariadení školského stravovania do 30.06.2022 platil paragraf 9 a bolo v ňom uvedených 20 druhov dokumentov – Vyhláškou 206/2022 Z.z.,

ktorou sa mení vyhláška Ministerstva školstva Slovenskej republiky č. 330/2009 Z. z. o zariadení školského stravovania sa tento paragraf 9 od. 1. júla 2022 vypustil.

Zariadenia školského stravovania majú povinnosť viesť dokumentáciu uvedenú vo Vyhláške č. 21/2022, konkrétne dokumentáciu najmä o: „a) príprave jedál, najmä jedálny lístok, dodacie listy a skladová karta, b) správnej výrobnéj praxi vrátane evidencie odberu vzoriek z hotových jedál, c) evidencii stravníkov, d) finančných transakciách spojených s prípravou jedál.“

Nie je zanedbateľný ani **spôsob vedenia dokumentácie**, upravuje ho paragraf 5 vyhlášky. Uvádza, v ktorých prípadoch sa vedie dokumentácia dvojjazyčne, v listinnej podobe, v elektronickej podobe, ktorá a kedy sa vytlačí, ktorá sa podpisuje a pečiatkuje manuálne a ktorá sa vedie ako elektronický dokument a autorizovaná kvalifikovaným elektronickým podpisom vyhotoveným s použitím mandátneho certifikátu alebo kvalifikovanou elektronickou pečaťou, ku ktorej sa pripojí kvalifikovaná elektronická časová pečiatka a podobne.

Dokumentáciu školy a školského zariadenia tvorí aj **organizačný poriadok** a dokumentácia **podľa osobitných predpisov**, napr. paragrafu 16 ods. 3 zákona č. 395/2002 Z. z. o archívoch a registratúrach a o doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, paragrafu 12 zákona č.

552/2003 Z. z. o výkone práce vo verejnom záujme (pracovný poriadok), paragrafu 7 ods. 1. až 3. zákona č. 597/2003 Z. z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení v znení neskorších predpisov (správa o hospodárení), paragrafu 153 školského zákona (školský poriadok), paragrafu 84 Zákonníka práce (pracovný poriadok).

3.4 Zabezpečenie materiálo-technického vybavenia

V paragrafe 13c školský zákon rieši obstaranie a vlastníctvo materiálo-technického vybavenia. Okrem vlastníctva a nakladania s ním sa samospráv ako zriaďovateľov škôl týkajú aj iné predpisy. Pozornosť upriamime napr. na *Normatívy materiálo-technického a priestorového*

3.3.2 Registratúra dokumentácie

Pozor!

Pedagogická dokumentácia a ďalšia dokumentácia sú súčasťou registratúry škôl a školských zariadení. Označujú sa znakmi hodnoty a lehotami uloženia – vid' paragraf 6 vyhlášky. **Vyhláškou č. 21/2022 Z. z. o pedagogickej dokumentácii a ďalšej dokumentácii sa v celom rozsahu zrušila** vyhláška Ministerstva školstva Slovenskej republiky č. 326/2008 Z. z. o druhoch a náležitostiach vysvedčení a ostatných školských tlačív vrátane spôsobov ich evidencie a uloženia.

*zabezpečenia.*⁴ Ale *Povinné materiálo-technické a priestorové zabezpečenie výchovno-vzdelávacieho procesu v základnej umeleckej škole* vydal Štátny pedagogický ústav v rámci Inovovaného ŠVP pre Základné umelecké školy [ZUŠ] (kontrolným orgánom je Štátna školská inšpekcia).⁵

3.5 Povinná školská dochádzka a jej plnenie

Druhý oddiel školského zákona upravuje stupne vzdelania, tretí a štvrtý oddiel školského zákona povinnú školskú dochádzku, ktorej zabezpečie-

nie a evidovanie je jednou z pracovných úloh pre riaditeľa, zriaďovateľa, školských úradov, sociálnych a iných pracovníkov samosprávy (aj pre Úra-

dy práce, sociálne veci a rodiny).

V zmysle paragrafu 19 školského zákona platí:

1. Nikoho nemožno oslobodiť od plnenia povinnej školskej dochádzky.

2. Povinná školská dochádzka je desaťročná a trvá najviac do konca školského roka, v ktorom žiak dovŕši 16. rok veku, ak tento zákon neustanovuje inak.

3. Povinná školská dochádzka začína začiatkom školského roka, ktorý nasleduje po dni, keď dieťa dovŕši šiesty rok veku a dosiahne školskú spôsobilosť, ak tento zákon neustanovuje inak.“

Paragraf 20 ods. 1 školského zákona zároveň ustanovuje, že: „Povinná školská dochádzka sa plní v základných školách, v stredných školách a v školách pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami podľa tohto zákona, ak tento zákon neustanovuje inak.“ Podľa ods. 2 paragrafu 20: „Zákonný zástupca dieťaťa je povinný prihlásiť dieťa na plnenie povinnej školskej dochádzky v základnej škole (ďalej len „zápis“).“

Pozor!

Zanedbávanie povinnej školskej dochádzky (PŠD), a po novom aj povinného predprimárneho vzdelávania (PPV) si vyžaduje spoločnú intervenciu školy, zriaďovateľa, ÚPSVaR, niekedy aj polície a vzťahuje sa naň množstvo predpisov. Zaoberáme sa ním nižšie.

Žiak, ktorý bol prijatý počas plne-

nia povinnej školskej dochádzky do strednej školy alebo do školy podľa paragrafu 94 školského zákona (týka sa výchovy a vzdelávania detí so zdravotným znevýhodnením a žiakov so zdravotným znevýhodnením), plní povinnú školskú dochádzku ďalej v tejto škole až do jej skončenia. Žiak skončí plnenie PŠD, ak od začiatku plnenia absolvoval desať rokov vzdelávania v školách podľa školského zákona alebo dňom 31. augusta školského roka, v ktorom žiak dovŕšil 16. rok veku. V niektorých odôvodnených prípadoch umožní ministerstvo školstva alebo riaditeľ vzdelávanie až do konca školského roka, v ktorom žiak dovŕši 18. rok veku. (Pozn. v niektorých krajinách Európy – napr. Fínsko – trvá PŠD pre všetkých do 18. roka veku.)

Pozor!

Zriaďovatelia majú ohľadom PŠD niekoľko dôležitých povinností určených viacerými predpismi.

V zmysle odseku 3. paragrafu 20 školského zákona:

„Miesto a čas zápisu podľa odseku 2 určí

a) obec všeobecne záväzným nariadením,“ (a to podľa par. 6 ods. 2 zákona Slovenskej národnej rady č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov)

b) orgán miestnej štátnej správy v školstve,

c) zriaďovateľ cirkevnej školy,

d) zriaďovateľ súkromnej školy.“

⁴ <https://www.minedu.sk/normativy-materialno-technickeho-a-priestoroveho-zabezpecenia/>

⁵ <https://www.statpedu.sk/sk/svp/inovovany-statny-vzdelavaci-program/inovovany-svp-zakladne-umelecke-skoly/>

Pozor!
Obec je teda povinná vydať všeobecne záväzné nariadenie (VZN).

Odsek 5. paragrafu 20 školského zákona uvádza „Žiak plní povinnú školskú dochádzku **v základnej škole v školskom obvode**, v ktorom má trvalý pobyt (ďalej len „spádová škola“), ak zákonný zástupca pre svoje dieťa nevyberie inú základnú školu. Žiak môže plniť povinnú školskú dochádzku v inej ako spádovej škole, ak ho riaditeľ tejto školy prijme na základné vzdelávanie.“

Pozor!
Obec má povinnosť určiť školské obvody podľa paragrafu 8 ods. 1 zákona č. 596/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov a to formou VZN: „(1) Obec určí svojim všeobecne záväzným nariadením školský obvod základnej školy zriadenej obcou. Školský obvod základnej školy tvorí územie obce alebo jej časť. Ak je obec zriaďovateľom viacerých základných škôl, obec svojim všeobecne záväzným nariadením určí školské obvody pre jednotlivé základné školy. Obec pri určení školského obvodu základnej školy zohľadní najmä

- a) **kapacitu školských budov** vo vlastníctve obce alebo v jej prenájme, v ktorých sa uskutočňuje vzdelávanie, a kapacitu iných budov vo vlastníctve obce alebo v jej prenájme, ktoré sú svojím funkčným usporiadaním vhodné na vzdelávanie,
- b) **dostupnosť a možnosti doprav-**

nej obslužnosti územia obce, pre ktoré obec má určiť školský obvod,

c) **primeranú vzdialenosť dochádzky žiaka do školy, ktorá neohrozuje plnenie povinnej školskej dochádzky žiakov,**

d) **záujem obyvateľov obce s trvalým bydliskom v obci o vzdelávanie v štátnom jazyku a v jazyku národnostných menšín na území obce.“**

Na **školský obvod** sa vzťahujú aj iné odseky paragrafu 8 zákona č. 596/2003 Z. z. Upravujú napr. prípad, že obec nezriadi základnú školu a vytvára sa spoločný školský obvod so susednými obcami.

Pozor!
Povinnosť určenia obvodu po zrušení základnej školy (ZŠ) vyplývajúca z paragrafu 8 ods. 5 zákona č. 596/2003 Z.z.: „V prípade vyradenia základnej školy zo siete a jej následného zrušenia obec určí školský obvod základnej školy, v ktorom budú žiaci zrušenej základnej školy plniť povinnú školskú dochádzku podľa odsekov 3 a 4.

Ak sa tak nestane, školský obvod základnej školy, v ktorom budú žiaci zrušenej základnej školy plniť povinnú školskú dochádzku, určí regionálny úrad.“ - ods. 5 paragrafu 8 zákona č. 596/2003 Z.z.

Pozor!
Problematika vedenia povinnej evidencie detí a žiakov obcou:

V zmysle ods. 4. paragrafu 8 záko-

na č. 596/2003 Z.z.: „Žiak môže plniť povinnú školskú dochádzku v základnej škole mimo školského obvodu, v ktorom má trvalé bydlisko, so súhlasom riaditeľa základnej školy, do ktorej sa hlási. Riaditeľ základnej školy, do ktorej bol žiak prijatý, oznámi túto skutočnosť riaditeľovi základnej školy v školskom obvode, v ktorom má žiak trvalé bydlisko, ako aj **zriaďovateľovi základnej školy, do ktorej bol žiak prijatý.**

Obec, ktorá je zriaďovateľom tejto základnej školy, oznámi obci, v ktorej má žiak trvalé bydlisko, jeho prijatie do základnej školy v príslušnom školskom obvode.“

Tento odsek je – vzhľadom aj na to, že nie je zákonom určený termín – zreteľ a hodný hlavne preto, lebo upravuje časť toku údajov o školopovinných žiakoch. Bez týchto údajov obec nemá šancu korektne viesť evidenciu podľa paragrafu 6 ods. 19 už vyššie citovaného zákona, v zmysle ktorého:

„Obec vedie evidenciu detí vo veku plnenia povinného predprimárneho vzdelávania a žiakov vo veku plnenia povinnej školskej dochádzky, ktorí majú v obci trvalé bydlisko, a vedie evidenciu, v ktorých školách ju plnia...“

Vzhľadom na uvedené znenie paragrafu **ide aj o školy, ktorých zriaďovateľom nie je obec**, ale navštevujú ju žiaci s trvalým bytym v obci vo veku PPV a PŠD (v obci). Je teda potrebná vzájomná spolupráca a dobrá komunikácia so školami iných zria-

ďovateľov ohľadom evidencie podľa zmieneneho paragrafu. Čo sa týka detí a žiakov s trvalým bytym, ktoré plnia PŠD alebo PPV v iných obciach, obce majú povinnosť ich nahlasovať obci podľa trvalého bydliska – tento údaj do evidencie teda pribudne prostredníctvom ostatných obcí/zriaďovateľov. Evidenciu žiakov vo veku PŠD a detí vo veku PPV značne ovplyvňuje aj skutočnosť, že v zmysle paragrafu 23 školského zákona existujú **rôzne formy osobitného spôsobu plnenia školskej dochádzky a povinného predprimárneho vzdelávania.**

Pozor!
Zanedbávanie povinnej školskej dochádzky a povinnej predprimárnej výchovy (PŠD a PPV) si vyžaduje spoločnú intervenciu školy, zriaďovateľa, ÚPSVaR, niekedy aj polície. Zákon 596/2003 Z. z. upravuje postup škôl a zriaďovateľov pri zanedbaní PŠD a PPV podľa školského zákona.

Podľa paragrafu 5. ods. 12 zákona 596/2003 Z. z. platí : „Zákonný zástupca dieťaťa nedbá o riadne plnenie povinnej školskej dochádzky, najmä ak neprihlási dieťa na povinnú školskú dochádzku alebo ak dieťa neospravedlnene vynechá **viac ako 15 vyučovacích hodín v mesiaci.**“ V tomto prípade podľa ods. 11. toho istého paragrafu: „Ak zákonný zástupca dieťaťa nedbá o riadne plnenie povinnej školskej dochádzky svojho

dieťaťa, oznámi riaditeľ túto skutočnosť **príslušnému orgánu štátnej správy a obci, v ktorej má zákonný zástupca dieťaťa trvalý pobyt.**“ V materskej škole v zmysle paragrafu 5 ods. 16 je tento limit 5 dní pričom platí: „Zákonný zástupca dieťaťa nedbá o riadne plnenie povinného predprimárneho vzdelávania, najmä ak neprihlási dieťa na plnenie povinného predprimárneho vzdelávania alebo ak dieťa, pre ktoré je predprimárne vzdelávanie povinné, neospravedlnene vynechá **viac ako päť dní v mesiaci.**“

V tomto prípade podľa ods. 15 toho istého paragrafu: „Ak zákonný zástupca dieťaťa nedbá o riadne plnenie povinného predprimárneho vzdelávania svojho dieťaťa, oznámi riaditeľ materskej školy túto skutočnosť **príslušnému orgánu štátnej správy a obci, v ktorej má zákonný zástupca dieťaťa trvalý pobyt.**“

Pozor!

Ak žiak do januára 2023 vymeškal bez ospravedlnenia **viac, ako 60 vyučovacích hodín v príslušnom školskom roku, ZŠ to oznámila písomne obci** (adresát obecny / mestský úrad), **v ktorej má zákonný zástupca dieťaťa trvalý pobyt a obec spravidla začala priestupkové konanie** (paragraf 6 ods. 4 a paragrafy 37, 37a zákona 596/2003 Z.z. v spojení so zákonom č. 372/1990 Zb. v znení neskorších predpisov).

Paragrafy 37 a 37a zákona č. 596/2003 Z.z. sa zmenili účinnosťou od 1.1.2023: ide o sprísnenie posúdenia priestupku aj o zvýšenie minimálnej sadzby pokuty, a to aj v prípade zanedbania starostlivosti o PPV (ktorá doposiaľ nebola posudzovaná ako priestupok, za ktorý sa dá uložiť pokuta). Po novom (paragraf 37 ods. 1 zákona č. 596/2003 Z.z.) platí:

„Priestupku sa dopustí zákonný zástupca dieťaťa, ktorý

- ohrozuje jeho výchovu a vzdelávanie,
- zanedbáva starostlivosť o povinnú školskú dochádzku dieťaťa, najmä ak **dieťa neprihlási na povinnú školskú dochádzku alebo dieťa neospravedlnene vynechá viac ako 15 vyučovacích hodín v mesiaci alebo viac ako 60 vyučovacích hodín v príslušnom školskom roku** alebo
- zanedbáva starostlivosť o povinné predprimárne vzdelávanie dieťaťa, najmä ak **dieťa neprihlási na plnenie povinného predprimárneho vzdelávania alebo ak dieťa, pre ktoré je predprimárne vzdelávanie povinné, neospravedlnene vynechá viac ako päť dní v mesiaci**“

a v zmysle paragrafu 37 ods. 3 a 4 zákona č. 596/2003 Z.z.:

„3. Za priestupok podľa odseku 1 sa **uloží pokuta od 30 eur** do 331,50 eur, a to aj opakovane. Za priestupok podľa odseku 2 sa uloží pokuta do 331,50 eur, a to aj opakovane.“

„4. Priestupky podľa tohto zákona prejednáva obec.“

„3. Za priestupok podľa odseku 1 sa **uloží pokuta od 30 eur** do 331,50 eur, a to aj opakovane. Za priestupok podľa odseku 2 sa uloží pokuta do 331,50 eur, a to aj opakovane.“

„4. Priestupky podľa tohto zákona prejednáva obec.“

Zmena teda spočíva v tom, že **na ZŠ už 15 neospravedlnených hodín v mesiaci bude sankcionovaných** (čiže priestupkové konanie je aktuálne nie pri 60 hodinách v školskom roku, ale oveľa skôr). Kým do 1.1.2023 na MŠ sa vynechanie **5 + neospravedlnených dní neposudzovalo ako priestupok, po 1.1.2023 sa tak posudzuje.** Nakoľko sa zmena týka aj odseku 3 (viď hore v citáte), samospráva stratila „možnosť“ udelenia pokuty, znenie „sa uloží“ znamená, **že sa pokuta uložiť musí.** Od dátumu účinnosti

zmeny (01.01.2023) v týchto prípadoch **sa musí udeliť pokuta vo výške minimálne 30 eur.**

Zákon nepredpisuje presne interval „opakovania“ pokuty podľa ods. 3.

Pozor na prechodné ustanovenie k úpravám účinným od 1. januára 2023, **paragraf 39hj** hovorí: „Konanie o priestupku alebo konanie o správnom delikte, ktoré bolo začaté a právoplatne neukončené do 31. decembra 2022, sa dokončia podľa zákona v znení účinnom do 31. decembra 2022.“

3.6 Sústava škôl

Zriaďovatelia škôl a školských zariadení sa nezaobídu bez dôkladnej interpretácie **zákona č. 597/2003 Z.z. „o financovaní“**, ktorý upravuje financovanie škôl a školských zariadení t. j. takzvané „regionálne školstvo“ a tiež poskytovanie príspevku na čiastočnú úhradu nákladov na výchovu a vzdelávanie detí materských škôl, príspevku na záujmové vzdelávanie pre žiakov škôl, príspevku na špecifická, finančných prostriedkov na rozvojové projekty a dotácií. Tento zákon si zaslúži osobitnú pozornosť a nie je predmetom tejto publikácie.

Niektoré ustanovenia zákona 596/2003 Z.z. i školského zákona však tiež pojednávajú aj o financiách (napr. čiastočná úhrada), na ktoré má vplyv obec / mesto / samospráva ako zriaďovateľ, na tieto sa snažíme upria-

miť pozornosť, nakoľko financovanie sa neriadi jediným právnym predpisom.

Tretia časť školského zákona pojednáva o sústave škôl, uvádza členenie druhov a typov (paragrafy 27-53).

Pozor!

Niektoré úkony v jednotlivých druhoch škôl podľa tohto zákona si **vyžadujú súhlas zriaďovateľa** (napr. zriadenie triedy pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, určenie nižšieho počtu žiakov v triede v osobitných prípadoch a pod.).

„Paragraf 27 hovorí: (4) Školu možno zriadiť ako jednu právnickú osobu **spojením akejkoľvek kombinácie materskej školy, základnej školy alebo strednej školy.** Školy a školské zaria-

denia sa môžu spájať alebo združovať do jednej právnickej osoby podľa osobitného predpisu.“ – V tomto odseku nastala zmena od 1.1.2022. Pred jej účinnosťou nebola, dnes už existuje možnosť spájania akejkoľvek kombinácie.

Pozor!

Zmeny v sieti nemôže vykonať zriaďovateľ svojvoľne, môže tak konať len na základe rozhodnutia Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky (ďalej aj „Ministerstvo školstva“) – vid' nižšie.

Druhy škôl sa členia na typy. Typ školy bližšie určuje, na aký odbor vzdelávania je škola zameraná, organizáciu školy alebo akým deťom alebo žiakom vzdelávanie zabezpečuje. Školy podľa odseku 2 písm. b) až i) sú právnickými osobami, v právnych vzťahoch vystupujú vo svojom mene, ak tento zákon neustanovuje inak. Školy podľa odseku 2 písm. a), j) a základná škola, ktorá nemá všetky ročníky, sú právnickými osobami, ak tak určí ich zriaďovateľ.

Podľa paragrafu 30 ods. 1 školského zákona platí, že: **Základnú školu len s ročníkmi prvého stupňa zriaďovateľ zriadi, ak je predpoklad, že sa do nej prihlási najmenej 30 detí,** ktoré majú plniť povinnú školskú dochádzku v tejto základnej škole. Žiak, ktorý skončí posledný ročník takejto školy, pokračuje vo vzdelávaní v plnoorganizovanej základnej škole.

Podľa paragrafu 30 ods. 3 školského zákona: **Základnú školu s prvým až deviatym ročníkom zriaďovateľ zriadi, ak je predpoklad, že sa do nej prihlási najmenej 150 detí,** ktoré majú plniť povinnú školskú dochádzku v tejto základnej škole. Zároveň v zmysle paragrafu 30 ods. 4 školského zákona v osobitných prípadoch, najmä ak je najbližšia základná škola ťažko dostupná, môže zriaďovateľ základnú školu podľa odsekov 1 a 3 zriadiť aj pri nižšom počte detí.

3.6.1 Príspevky na čiastočnú úhradu výdavkov v školách

Podľa paragrafu 28 školského zákona Vzdelávanie v materských školách sa okrem materských škôl pri zdravotníckych zariadeniach uskutočňuje za čiastočnú úhradu.

Pozor!

Výšku mesačného príspevku zákonného zástupcu na čiastočnú úhradu výdavkov za pobyt dieťaťa v materskej škole zriadenej obcou musí určiť zriaďovateľ a to formou všeobecne záväzného nariadenia.

Príspevok v materskej škole sa neuhrádza za dieťa podľa ods. 6 paragrafu 28, napr. deti vo veku plnenia PPV: „a) pre ktoré je predprimárne vzdelávanie povinné, ak ide o štátnu školu, b) ak zákonný zástupca dieťaťa o to písomne požiada a je členom domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi podľa osobit-

ného predpisu, c) ktoré je umiestnené v zariadení na základe rozhodnutia súdu!“

V zmysle ods. 7 paragrafu 28 školského zákona „Podmienky zníženia, zvýšenia alebo odpustenia príspevku určí zriaďovateľ; ak je zriaďovateľom obec alebo samosprávny kraj, podmienky zníženia, zvýšenia alebo odpustenia príspevku určí všeobecne záväzným nariadením.“

V odsekoch 6 a 7 paragrafu 28 školského zákona nastala zmena od 1.1.2022.

V zmysle paragrafu 49 ods. 4 školského zákona „ Výšku mesačného príspevku na čiastočnú úhradu výdavkov na štúdium v základných umeleckých školách zriadených obcou alebo samosprávnym krajom určí zriaďovateľ všeobecne

záväzným nariadením.“ Na tú istú problematiku (podobne ako u materských škôl) sa vzťahuje aj odsek 5 („Príspevok na čiastočnú úhradu výdavkov na štúdium v základných umeleckých školách sa neuhrádza, ak plnoletý žiak alebo zákonný zástupca neplnoletého žiaka o to písomne požiada a je členom domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi podľa osobitného predpisu. Odpustenie príspevku podľa prvej vety sa vzťahuje iba na štúdium jedného umeleckého odboru.“) a odsek 6 („Podmienky zníženia, zvýšenia alebo odpustenia príspevku určí zriaďovateľ; ak je zriaďovateľom obec alebo samosprávny kraj, podmienky zníženia, zvýšenia alebo odpustenia príspevku určí všeobecne záväzným nariadením.“)

3.7 Prijímanie detí do materskej školy (MŠ) - zmena

Zmena od 1.1.2022 nastala i v prijímaní detí do MŠ podľa paragrafu 59 ods. 2 školského zákona, podľa ktorého „Na predprimárne vzdelávanie sa prednostne prijímajú deti, pre ktoré je plnenie predprimárneho vzdelávania povinné. Ostatné podmienky prijímania určí riaditeľ materskej školy **po dohode so zriaďovateľom a zverejní ich** na verejne prístupnom mieste alebo na webovom sídle materskej školy, ak ho má zriadené“ a ods. 7 tohto paragrafu, podľa ktorého „Riaditeľ materskej školy rozhoduje o prijatí

dieťaťa na predprimárne vzdelávanie podľa osobitného predpisu. O prijatí dieťaťa rozhodne riaditeľ školy do 30. júna, ktorý predchádza školskému roku, v ktorom sa má predprimárne vzdelávanie dieťaťa začať. Riaditeľ materskej školy do 15. júla zašle zoznam detí prijatých na povinné predprimárne vzdelávanie obci, v ktorej majú trvalý pobyt. Zoznam obsahuje meno, priezvisko, dátum narodenia, adresu trvalého pobytu prijatého dieťaťa.“ – samozrejme zriaďovateľ zoznam eviduje.

3.8 Školské zariadenia

Ďalšia časť školského zákona, ktorú samosprávam ako zriaďovateľom upravuje niektoré kompetencie a povinnosti, je deviata časť: sústava školských zariadení. V zmysle paragrafu 112 ods. 1 školského zákona ju tvoria: a) školské výchovno-vzdelávacie zariadenia, b) špeciálne výchovné zariadenia, c) školské zariadenia výchovného poradenstva a prevencie, d) školské účelové zariadenia.

Pozor!

Školské zariadenia sú právnickými osobami, ak tak určí zriaďovateľ (ods. 2).

Školskými výchovno-vzdelávacími zariadeniami sú: školský klub detí, centrum voľného času, školský internát (paragraf. 113). Z pohľadu samosprávy sú dôležité nie len kvôli financovaniu (viď takzvané „originálne kompetencie“).

3.8.1 Príspevky na čiastočnú úhradu výdavkov v školských zariadeniach

V školských zariadeniach sa pri určovaní, odpustení a pozmeňovaní výšky príspevkov riadi zákon podobnou filozofiou, ako v prípade škôl. **Výšku príspevku v školskom klube detí určuje podľa ods. 6 paragrafu 114 školského zákona všeobecne záväzným nariadením obec**, ktorá je jeho zriaďovateľom. V zmysle ods. 7 tohto paragrafu

môže rozhodnúť aj o znížení alebo odpustení príspevku podľa odseku 6. Podľa ods. 4 toho istého paragrafu „príspevok na čiastočnú úhradu nákladov na činnosť školského klubu detí sa neuhrádza, ak o to zákonný zástupca požiada a je členom domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi podľa osobitného predpisu“. **To platí aj pre Centrum voľného času (paragraf 116 ods. 6-8.), a pre školský internát (paragraf 117, ods. 6-8.).**

Pozor!

V zmysle paragrafu 117 školského zákona platí, že „zriaďovateľ školského internátu je **povinný zabezpečiť náhradné ubytovanie** deťom alebo žiakom, ak bola jeho prevádzka prerušená zo závažných dôvodov“ (ods. 3).

Školskými účelovými zariadeniami sú v zmysle paragrafu 137 školského zákona a) škola v prírode, b) zariadenia školského stravovania, c) stredisko služieb škole. Podľa paragrafu 139 ods. 1 školského zákona platí, že Zariadenia školského stravovania zabezpečujú školské stravovanie. Zariadenia školského stravovania sa zriaďujú na výrobu, konzumáciu a odbyt jedál a nápojov. (2) Zariadenia školského stravovania sú: a) školská jedáleň, b) výdajná školská jedáleň.“ Väčšina ZŠ a MŠ má zriadenú školskú jedáleň (ŠJ), alebo „výdajňu“.

Pozor!

V zmysle paragrafu 140 ods. 2-3, ods. 7 školského zákona Školská jedáleň nemusí poskytovať služby len pre deti, žiakov. **Ale môže variť aj pre zamestnancov škôl a školských zariadení. Dokonca aj počas školských prázdnin, ak k tomu dá súhlas zriaďovateľ a príslušný regionálny úrad verejného zdravotníctva. So súhlasom uvedených subjektov sa môžu v školskej jedálni stravovať aj iné fyzické osoby. ŠJ môže pripravovať jedlá a nápoje pre niekoľko výdajných školských jedální.**

Podľa odseku 9 vyššie citovaného paragrafu „Školská jedáleň, ktorej zriaďovateľom je obec alebo samosprávny kraj, poskytuje stravovanie deťom a žiakom za čiastočnú úhradu nákladov, ktoré uhrádza zákonný zástupca vo výške nákladov na nákup potravín podľa vekových kategórií stravníkov v nadväznosti na odporúčané výživové dávky. Zákonný zástupca prispieva na úhradu režijných nákladov, **ak tak určí zriaďovateľ.**“ Výšku príspevku na čiastočnú úhradu nákladov, výšku príspevku na režijné náklady a podmienky úhrady v školskej jedálni, ktorej zriaďovateľom je obec alebo samosprávny kraj, v zmysle odseku 10 vyššie citovaného paragrafu „**určí zriaďovateľ všeobecne záväzným nariadením.**“ Ods. 11 vyššie citovaného paragrafu tiež upravuje, že sa príspevok neuhrádza,

ak o to dotknutá osoba požiada a je v hmotnej núdzi. Nakoniec v zmysle odsekov 12 a 13 vyššie citovaného paragrafu platí, že (12) „Podmienky zníženia, zvýšenia alebo odpustenia príspevku určí zriaďovateľ; ak je zriaďovateľom obec alebo samosprávny kraj, podmienky zníženia, zvýšenia alebo odpustenia príspevku **určí všeobecne záväzným nariadením**“ a (13) „Finančné pásma určujúce rozpätie nákladov na nákup potravín na jedno jedlo podľa vekových kategórií stravníkov a materiálno-spotrebné normy a receptúry pre školské stravovanie zverejňuje ministerstvo školstva na svojom webovom sídle.“

Vyššie zmienené VZN určujú výšky príspevkov **na základe týchto finančných pásiem.**⁷

Výdajné ŠJ majú ekvivalentnú úpravu v paragrafe 141 školského zákona.

Zriaďovateľ je povinný v zmysle paragrafu 142a školského zákona „**znižit úhradu** zákonného zástupcu dieťaťa v zariadení školského stravovania **o dotáciu** poskytnutú podľa osobitného predpisu“, ktorým je paragraf 4 zákona č. 544/2010 Z. z. o dotáciách v pôsobnosti Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky.

Mnoho takzvaných „materiálových stredísk“ bolo počas uplynulých dekád zrušených. Dnešná právna úprava pozná Stredisko služieb škole (paragraf 143 školského zákona) a pre

⁷ Možno ich nájsť na stránke: <https://www.minedu.sk/financne-pasma-pre-skolske-stravovanie/>

niektoré samosprávy sú praktickými pomocnými organizáciami. Stredisko môže poskytovať „odbornú, technickú, metodickú a materiálnu pomoc školám a školským zariadeniam pri zabezpečovaní ich činnosti“ a tiež aj

„investorské a dodávateľské služby školám a školským zariadeniam vo svojej pôsobnosti“. Je potrebné zdôrazniť aj pomoc metodickú, teda nejde len o služby personalistov, účtovníkov alebo technikov pre školy.

3.9 Prerušenie prevádzky

Z ďalších paragrafov sa samospráv v každodennej praxi týka napr. paragraf 150a školského zákona, ktorý upravuje prerušenie prevádzky.

Pozor!

„(1) Prevádzka materskej školy sa počas mesiacov júl a august prerušuje nepretržite najmenej na tri týždne.“ **V obci, kde je viac materských škôl jedného zriaďovateľa, možno v čase prerušenia prevádzky materskej školy počas mesiacov júl a august sústreďovať deti do materskej školy, v ktorej nie je prevádzka prerušená.**

„(2) Prevádzku materskej školy, základnej umeleckej školy, jazykovej školy a školského zariadenia zriaďovaného pri výkone samo-

správy môže zriaďovateľ dočasne obmedziť alebo prerušiť a) zo závažných organizačných dôvodov, b) z technických dôvodov, c) z hygienicko-epidemiologických dôvodov, d) na základe nariadeného opatrenia príslušného regionálneho úradu verejného zdravotníctva, alebo e) na návrh riaditeľa školy alebo školského zariadenia z iných dôvodov, ktoré môžu ohroziť bezpečnosť a zdravie detí a zamestnancov alebo môžu spôsobiť závažné škody na majetku.“

To znamená, že z iného dôvodu, ako vymenúva zákon sa prevádzka materskej školy, základnej umeleckej školy, jazykovej školy a školského zariadenia obmedziť, alebo prerušiť nesmie ani zriaďovateľom.

3.10 Centrálny register

V zmysle paragrafu 157 školského zákona je Centrálny register (CR) zoznamom „osobných údajov o deťoch, žiakoch a poslucháčoch, ktorí sa zúčastňujú na výchovno-vzdelávacom procese v školách, školských zaria-

deniach a pracoviskách praktického vyučovania, ako aj zoznam osobných údajov o zákonných zástupcoch týchto detí, žiakov a poslucháčoch.“ Ide o informačný systém verejnej správy, prevádzkuje ho ministerstvo škol-

stva. Podľa ods. 6 tohto paragrafu sú osobné údaje v centrálnom registri rozhodujúce pre školy, školské zariadenia, zriaďovateľov škôl a zariadení, pre štátne orgány, orgány územnej samosprávy a iné orgány verejnej správy. Register je neveřejný, ale ministerstvo v potrebnom rozsahu na účely podľa ods. 7 sprístupňuje údaje (ods. 8/b.) zriaďovateľom, ak sa týkajú nimi zriadených škôl a školských zariadení. Do CR poskytujú údaje podľa predpisov školy a školských zariadenia. (Od 1.1.2022 sa obmedzil rozsah údajov od zákonných zástupcov.)

Pozor!

Ak však „technické podmienky školy alebo školského zariadenia neumožňujú splnenie povinnosti podľa odseku 1 spôsobom podľa odseku 3, splnenie povinnosti podľa odseku 1 škola alebo školské zariadenie zabezpečí prostredníctvom svojho zriaďovateľa... ako to vyplýva v paragrafu 158 ods. 4 školského zákona.“ V zmysle paragrafu 158 ods. 6 školského zákona platí, že „Zriaďovateľ alebo orgán miestnej štátnej správy v školstve je povinný na základe požiadania ministerstvom školstva vykonať vo vzťahu k osobným údajom poskytnutým do centrálného registra školou a školským zariadením v ich pôsobnosti kontrolu poskytovaných osobných údajov a potvrdiť ich správnosť a úplnosť.“

Pozor!

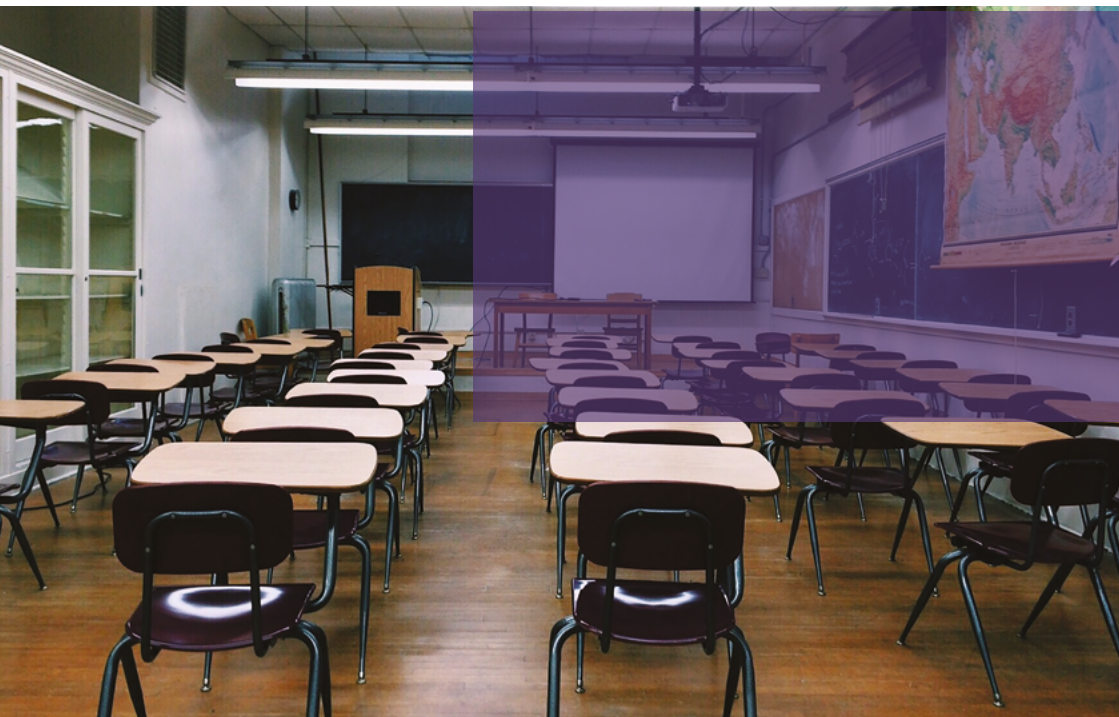
V súvislosti s CR majú zriaďovatelia povinnosti aj podľa paragrafu 7 zákona 597/2003 Z.z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení (napr. ods. 4): „Zriaďovatelia škôl, školy alebo školské zariadenia sú povinní poskytnúť do 30. septembra kalendárneho roka počty detí alebo žiakov podľa stavu k 15. septembru začínajúceho školského roka a ďalšie údaje potrebné na rozpis finančných prostriedkov z kapitoly ministerstva pre školy a školské zariadenia a na účely rozdeľovania a poukazovania výnosu dane z príjmov obciam. Tieto údaje poskytujú priamym vložením do Centrálného registra detí, žiakov a poslucháčov, Centrálného registra škôl, školských zariadení, elokovaných pracovísk a zriaďovateľov alebo do Centrálného registra pedagogických zamestnancov, odborných zamestnancov a ďalších zamestnancov škôl a školských zariadení alebo synchronizáciou údajov s údajmi v týchto registroch alebo v referenčných registroch.“

Proces Eduzberu o posielania výkazov k 15. 09. kalendárneho roku v školstve je súbor úkonov škôl, zariadení, zriaďovateľov, samospráv, RÚŠS a ministerstva, na ktorom je založený vlastne celý systém financovania. Je preto potrebné dodržať záväzné termíny.

3.11 Prechodné a záverečné ustanovenia

Prechodné a záverečné ustanovenia školského zákona obsahujú tiež aj skutočnosti, ktorým sa oplatí venovať pozornosť (a to pri väčšine právnych predpisov). Napr.: podľa paragrafu 161l ods. 1, 2 a 3 platí, že „(1) V lokalitách s nedostatkom priestorových kapacít materských škôl **sa povinné predprimárne vzdelávanie môže poskytovať do 31. augusta 2024 aj v iných priestoroch zabezpečených zriaďovateľom**, a to len so súhlasom príslušného regionálneho úradu verejného zdravotníctva a príslušného orgánu miestnej štátnej správy v školstve. Tieto priestory sa nevedú v sieti škôl a školských zariadení ako elokované pracoviská a **povinné predprimárne vzdelávanie v nich**

poskytuje materská škola určená zriaďovateľom. (2) Podmienka absolvovania povinného predprimárneho vzdelávania sa do 31. augusta 2024 považuje za splnenú, ak dieťa, pre ktoré je predprimárne vzdelávanie povinné, navštevuje zariadenie predprimárneho vzdelávania podľa osobitného predpisu vedené v registri zariadení predprimárneho vzdelávania. (3) Register zariadení predprimárneho vzdelávania vedie ministerstvo školstva, ktoré je jeho správcom. Ministerstvo školstva zapíše do registra zariadení predprimárneho vzdelávania zariadenie pre deti a mládež, **ak jeho zriaďovateľ predloží**“ dokumenty vymenované v tomto odseku.

4. Obec / zriaďovateľ

Aj zo školského zákona je teda zjavné, že obciam, samosprávam vyplývajú zo zákonov práva a povinnosti. V tomto texte sme zdôraznili najdôležitejšie časti školského zákona a jeho vykonávacích predpisov, resp. iných právnych predpisov, ale ako

sme sa o tom zmienili až na začiatku, minimálne zákon č. 596/2003 Z. z., zákon č. 138/2019 Z. z. a zákon č. 597/2003 Z. z. sú základom pre prácu obcí a samospráv so školstvom. Na ich podrobnú interpretáciu tu priestor nie je.

4.1 Smernica č. 52/2021 o školskom úrade a prenesenom výkone štátnej správy v školstve

Pozor!

Krátko je potrebné sa zmieniť aj o **Smernici č. 52/2021 o školskom úrade a prenesenom výkone štátnej správy v školstve**, ktorá nadobudla účinnosť 1.1.2022 a upravuje postupy v tejto problematike (okrem štatutára mesta/obce/samosprávy tu ide totiž aj o iných odborných zamestnancov a úrady):

„a) postup regionálneho úradu školskej správy (ďalej len „regionálny úrad“) **pri potvrdzovaní obce ako školského úradu**,

b) **počet financovaných zamestnancov obce a zamestnancov samosprávneho kraja, ktorí odborne zabezpečujú prenesený výkon**

štátnej správy v oblasti školstva, c) postup pri poskytovaní finančných prostriedkov na úhradu nákladov spojených s preneseným výkonom štátnej správy v oblasti školstva podľa § 6 ods. 6 a § 9 ods. 6 zákona, d) **činnosti zamestnancov obce a zamestnancov samosprávneho kraja, ktorí odborne zabezpečujú prenesený výkon štátnej správy v oblasti školstva.**“

V smernici sa uvádzajú aj termíny, počty pracovných miest na ktoré štát poskytne finančné prostriedky v závislosti od počtu žiakov, poskytovanie financií. V prílohách smernice č. 1. a 2. je **podrobný opis činnosti zamestnancov.**

Záver

Na záver ešte raz prízvukujeme, že samosprávy vo veciach školstva okrem takzvaného „školského zákona“, paralelne s ním pracujú aj s inými zákonmi (napr. ako zamestnávateľia so zákonníkom práce a pod.), najmä však popri školskom zákone ovplyvňujú ich konanie **Zákon č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve** a o zmene a doplnení niektorých zákonov, **Zákon č. 138/2019 Z. z. o pedagogických za-**

mestnancoch a odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov a **Zákon č. 597/2003 Z. z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení**. Zdôrazňujeme tiež potrebu **permanentného sledovania a aplikovania neustálych zmien v legislatíve týkajúcej sa školstva**. Nie je totiž predpoklad, že by sa „právne prostredie“ slovenského školstva dokázalo na dlhšiu dobu stabilizovať.

Zdroje

Zákony, vykonávacie predpisy, rezortné predpisy (minedu.sk, statpedu.sk) a ostatné odborné zdroje sú uvedené priamo

v texte alebo poznámke pod čiarou. Použité fotografie: unsplash.com, pixabay.com

Prijímateľ: *Mesto Fil'akovo*

Názov projektu: *Podpora rozvoja a optimalizácie verejných politík v samosprávach okresu Lučenec*

Názov aktivity projektu: *Optimalizácia verejných politík – Manuály na 5 oblastí kompetencií samospráv*

Začiatok aktivity: *05/2021*

Koniec aktivity: *10/2023*

OP EVS DOP-PO1-SC1.1-2019-2 314011APX2

Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu.

OP EVS DOP-PO1-SC1.1-2019-2 314011APX2

Podpora rozvoja a optimalizácie verejných politík v samosprávach okresu Lučenec

Európska únia
Európsky sociálny fond

Operačný program
**Efektívna
verejná správa**

Prijímateľ: *Mesto Filákov*

Názov projektu: *Podpora rozvoja a optimalizácie verejných politík v samosprávach okresu Lučenec*

Názov aktivity projektu: *Optimalizácia verejných politík – Manuály na 5 oblastí kompetencií samospráv*

Začiatok aktivity: *05/2021*

Koniec aktivity: *10/2023*

OP EVS DOP-PO1-SC1.1-2019-2 314011APX2

Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu.